CVRIA
LUXEMBOURG

Първоинстанционен съд на Европейските общности
Tribunal de Primera Instancia de las Comunidades Europeas
Soud prvního stupně Evropských společenství
De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans
Gericht erster Instanz der Europäischen Gemeinschaften
Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus
Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Court of First Instance of the European Communities
Tribunal de première instance des Communautés européennes
Cúirt Chéadchéime na gComhphobal Eorpach
Prvostupanjski sud Europskih zajednica
Tribunale di primo grado delle Comunità europee
Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesa
Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismas
Az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága
il-Qorti tal-Prim'Istanza tal-Komunitajiet Ewropej
Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen
Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich
Tribunal de Primeira Instância das Comunidades Europeias
Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene
Súd prvého stupňa Európskych spoločenstiev
Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti
Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt

PRESUDA PRVOSTUPANJSKOG SUDA

9. studenoga 1995.*

„Povrat carina − Načelo kontradiktornosti − Posebna situacija“

U predmetu T-346/94,

France-aviation SA, francusko trgovačko društvo sa sjedištem u Châteaufortu (Francuska), koje zastupa J.-C. Cavaillé, odvjetnik iz Lyona, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu, u pisarnici Guya Arendta, 62, avenue Guillaume

tužitelj,

protiv

Komisije Europskih zajednica, koju zastupaju R. Wainwright, glavni pravni savjetnik i J.-F. Pasquier, državni dužnosnik privremeno upućen na rad u Komisiji, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu kod Carlosa Gomeza de la Cruza, člana pravne službe, Centre Wagner, Kirchberg

tuženik,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije REM 4/94 od 18. srpnja 1994. kojom je prema zahtjevu Francuske Republike utvrđeno da povrat uvozne carine u slučaju tuženika nije opravdan,

PRVOSTUPANJSKI SUD EUROPSKIH ZAJEDNICA (prvo vijeće)

u sastavu: M. Kirschner, u svojstvu predsjednika, M. Kalogeropoulos i V. Tiili, suci,

tajnik: H. Jung,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 27. rujna 1995.,

*Jezik postupka: francuski

donosi sljedeću

Presudu

Pravni okvir i činjenice o pozadini spora

1 Tužitelj, čija je glavna gospodarska djelatnost održavanje lakih zrakoplova civilne ili vojne namjene, od 1980. uvozi u Francusku komponente i rezervne dijelove za zrakoplove. Što se tiče primjene carinske tarife Zajednice, uvezena roba potpada pod različite tarifne podbrojeve, ovisno o tome je li civilne namjene (oslobađa se carine) ili vojne namjene (carina se naplaćuje).

2 Nesporno je među strankama da tužitelj prilikom uvoza za većinu odnosnih dijelova ne može *a priori* utvrditi njihovu kasniju uporabu, odnosno navesti hoće li biti ugrađeni u civilne ili vojne letjelice. Iz tog razloga za te dijelove nikada nije ishodio niti zatražio pisano odobrenje propisano člankom 3. stavkom 1. Uredbe Komisije (EEZ) br. 4142/87 od 9. prosinca 1987. o određivanju uvjeta pod kojima je određena roba pri uvozu podobna za povoljnije tarifno postupanje zbog njihove krajnje uporabe (SL L 387., str. 81., u daljnjem tekstu: Uredba br. 4142/87), koje je predstavljalo preduvjet za oslobođenje od uvoznih carina za dijelove koje je tužitelj koristio zbog njihove „civilne“ uporabe.

3 S obzirom na te okolnosti, francuska carinska administracija je najprije dopuštala da se svi dijelovi koje tužitelj uvozi, neovisno o njihovoj krajnjoj uporabi, deklariraju kao „civilni“, uz uvjet naknadnog periodičnog reguliranja statusa dijelova koji su bili upotrijebljeni u vojne svrhe i tako bili podložni carini.

4 Kao što proizlazi iz spisa predmeta, francuska carinska administracija je tijekom 1988. obavijestila tužitelja da praksa uvoza uz oslobođenje od carina i plaćanje carina na temelju naknadnog obračuna nije bila pravilna. Također je podsjetila tužitelja da se početkom iste godine obvezao uspostaviti računalno vođeno carinsko skladište što bi mu omogućilo deklariranje svakog komada robe prema njegovoj civilnoj ili vojnoj uporabi prilikom izlaska iz skladišta. Naime, prema Uredbi Vijeća (EEZ) br. 2503/88 od 25. srpnja 1988. o carinskim skladištima (SL L 225, str. 1.), carinsko skladište služi, među ostalim, i pružanju pomoći gospodarskim subjektima koji nisu upoznati s konačnom namjenom robe koja potječe izvan područja Zajednice ili koji još ne žele odrediti konačnu uporabu te robe.

5 Tuženik je dopisom od 26. prosinca 1988. stvarno zatražio otvaranje privatnog carinskog skladišta u vlastitim prostorijama u zračnoj luci. Godinu dana kasnije, s obzirom na to da taj zahtjev još nije bio riješen, francuska carinska administracija je dopisom od 28. studenoga 1989. potvrdila primjenu metode naknadnog obračunavanja carine koja se primjenjivala tijekom prethodnih godina, dodajući i

da se „uzimajući u obzir nastale teškoće […] pri uspostavi posebnog privatnog skladišta, u ovoj situaciji neće odrediti nikakva kazna“.

6 Tuženik je dopisom od 25. lipnja 1991. ponovno zatražio od nadležnog carinskog ureda otvaranje privatnog carinskog skladišta. Dopisom od 2. listopada 1991. regionalni direktor carinske uprave ukazao je na poteškoće u vezi s promjenom pravila o skladištima. Konačno, dopisom od 16. travnja 1992. regionalni direktor carinske uprave obavijestio je tužitelja o dopuštenju za upravljanje zatraženim skladištem. Nakon prijenosa do tada nadležnog ureda carinske uprave, isti direktor mu je dopisom od 20. listopada 1992. dostavio dopunu uz već izdano dopuštenje. Carinsko skladište uspostavljeno je tek 1. siječnja 1993. i tužitelj to zakašnjenje pripisuje gore opisanom „kašnjenju administracije“.

7 Prethodno je nadležni carinski ured dopisom od 12. lipnja 1990. obavijestio tužitelja da će mu do tada dopušteno povlašteno tarifno postupanje biti ukinuto, počevši od 1. srpnja 1990., zato što nije poštovao svoju obvezu uspostavljanja navedenog carinskog skladišta za 1990. Tuženik je zbog toga bio obvezan pustiti svu uvezenu robu u slobodan promet te odmah platiti pripadajuću carinu, uključujući i za komponente koje su kasnije trebale biti namijenjene za „civilnu“ uporabu. Navedeni dopis sadrži s tim u vezi i sljedeći navod: “Od sada morate na kraju obračunskog razdoblja podnijeti zahtjev za povrat carina i davanja za dijelove letjelica koji budu namijenjeni za civilnu uporabu“.

8 Nakon prvog zahtjeva za povrat koji je tužitelj podnio u listopadu 1991. direktor regionalnog carinskog ureda je dopisom od 23. prosinca 1991. odgovorio da je „povrat načelno odobren“, navodeći da je potrebno dostaviti još neke dokaze kako bi nadležna služba obavila nadzor. Tuženik je nadalje dopisom od 12. srpnja 1993. podnesenim carinskoj upravi zatražio povrat carine plaćene za uvoz iz 1990., 1991. i 1992., za dijelove koji su u konačnici bili ugrađeni u civilne letjelice. Točan iznos koji je tužitelj zahtijevao određen je tek kasnije, a iznosio je 1.610.338 FF. Francuske vlasti i Komisija nisu dovodile u pitanje ni taj iznos niti način na koji je izračunan.

9 Središnja uprava za carine i posredna davanja je dopisom od 4. siječnja 1994. upozorila tužitelja na činjenicu da u trenutku kada je odnosna uvezena roba stavljena u promet on nije raspolagao odobrenjem za primjenu povlaštenog tarifnog postupanja za posebne namjene, tako da su carine koje je tužitelj plaćao bile zakonito naplaćene u skladu s odredbama Uredbe br. 4142/87. Središnja uprava je tužitelja također obavijestila da je, uzimajući u obzir posebne okolnosti predmeta, odlučila zahtjev za povrat proslijediti Komisiji Europskih zajednica na temelju članka 13. stavka 1. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1430/79 od 2. srpnja 1979. o povratu ili otpustu uvoznih ili izvoznih carina (SL L 175, str. 1.), koji u verziji koja proizlazi iz Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3069/86 od 7. listopada 1986. o izmjeni Uredbe br. 1430/79 (SL L 286, u daljnjem tekstu: članak 13.) propisuje:

„Uvozne carine mogu se vratiti ili otpustiti u posebnim situacijama, osim onih navedenih u odjeljcima A do D koje proizlaze iz okolnosti u kojima se nije radilo o prijevarnom postupanju ili o očitoj nemarnosti odnosne osobe [...]“ [neslužbeni prijevod]

10 Francusko ministarstvo za proračun je dopisom od 4. veljače 1994. proslijedilo Komisiji spis tužitelja na temelju procesnog pravila članka 905. Uredbe Komisije (EEZ) br. 2454/93 od 2. srpnja 1993. o utvrđivanju odredaba za provedbu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL L 253, str. 1., u daljnjem tekstu: Uredba br. 2454/93, i SL L 302, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 1., str. 3.). Ta odredba nalazi se u poglavlju u kojem su navedene određene specifične standardne situacije u kojima se pretpostavke za povrat automatski smatraju ispunjenima ili neispunjenima. Kada nacionalna tijela utvrde postojanje jedne od tih dviju situacija, nadležni su za odlučivanje o dodjeli ili odbijanju povrata. U protivnom, ako nisu u mogućnosti donijeti takvu odluku, a zahtjevu su priloženi dokazi koji mogu opravdati odobravanje povrata, nacionalna tijela mogu proslijediti zahtjev na odlučivanje Komisiji, dok spis poslan Komisiji mora uključivati sve činjenice potrebne za potpuno ispitivanje predanog slučaja.

11 Ako se pokaže da su podaci koje je država članica proslijedila Europskoj Komisiji nedostatni, Komisija može zatražiti dostavu dodatnih podataka. Nakon savjetovanja sa skupinom stručnjaka koja se sastoji od predstavnika svih država članica, a koji se sastaju u okviru odbora za carinska oslobađanja da razmotre predmetni slučaj, Komisija odlučuje opravdava li ili ne posebna situacija koja je razmotrena povrat (članak 907.). Obavijest o toj odluci dostavlja se odnosnoj državi članici, a na temelju te odluke nacionalna tijela odlučuju o zahtjevu stranke (članak 908.).

12 Francusko ministarstvo za proračun je u dopisu od 4. veljače 1994. priložilo spis od dvije stranice u kojem je bio objašnjen tužiteljev slučaj u razdoblju od 1990. do 1992. bez opisivanja carinskog sustava koji se na njega primjenjivao do 1990. kao ni promjene sustava koja je uvedena u srpnju 1990. i bez korespondencije s tužiteljem između 1988. i 1992. na temu mogućeg povrata i uspostavljanja carinskog skladišta. Spis osobito ističe:

– da tužitelj pri prispijeću robe nije mogao odrediti koji će dijelovi biti ugrađeni u civilne a koji u vojne letjelice, što je bio razlog zbog kojega nije zatražio dopuštenje za primjenu postupka krajnje uporabe,

– da je tužitelj stoga pustio uvezenu robu u slobodan promet i platio pripadajuće carine iako je mogao tražiti izuzeće u okviru navedenog postupka,

– da tužitelj od 1993. godine prema savjetu carinskih službi uvezenu robu skladišti u carinskom skladištu.

Računovodstveni i carinski dokumenti priloženi navedenom spisu sadrže također i dopis koji je tužitelj 12. srpnja 1993. uputio središnjoj upravi za carine i posredna davanja u kojem su opisani ukidanje dotadašnjeg povlaštenog tarifnog postupanja s učinkom od 1. srpnja 1990., uspostava carinskog skladišta od 1. siječnja 1993. zbog zakašnjenja koje su prouzročile različite izmjene mjerodavnog zakonodavstva te potvrda koju je dobio o tome da može tražiti povrat carine plaćene za godine 1990., 1991. i 1992.

13 U spisu proslijeđenom 4. veljače 1994. francuska je administracija predlagala odobravanje povrata plaćene carine za dijelove namijenjene „civilnoj“ uporabi. Naime, tužitelj nije mogao *a priori* razlikovati te dijelove jer su oni bili isti neovisno o naravi letjelice. Tužitelj je radi bolje učinkovitosti grupirao uvoz umjesto da posebno uvozi dijelove za civilne letjelice. S navedenim dijelovima se postupalo u skladu s režimom posebne namijene. Francuska administracija smatrala je da se „to društvo ne može teretiti za prijevarno postupanje ili očitu nemarnost“.

14 Ministarstvo je u svibnju 1994. na zahtjev Komisije dopunilo spis dostavom brojčanih podataka i preslike carinske deklaracije.

15 Komisija je 18. srpnja 1994. na temelju navedenog spisa i nakon savjetovanja sa skupinom stručnjaka osnovanom na temelju važeće uredbe, primjenjujući članak 13. stavak 1., donijela Odluku REM 4/94 prema kojoj u ovom slučaju povrat uvozne carine nije bio opravdan iz razloga:

– što tužitelj nije poštovao nijednu od pretpostavki propisanih Uredbom br. 4142/87 za odobrenje povoljnijeg tarifnog postupanja pri uvozu zbog posebne namijene, a osobito pretpostavke ishođenja prethodnog pisanog dopuštenja s obzirom na to da takvo odobrenje nema retroaktivni učinak;

– što nepoštovanje propisa ne predstavlja posebnu situaciju u smislu članka 13.;

– što se radilo o višekratnim uvozima i jer se pogreška ponavljala;

– što je tužitelj pokazao očitu nemarnost.

16 Komisija je tu odluku proslijedila francuskoj administraciji, koja je dopisom od 13. kolovoza 1994. obavijestila tužitelja o odluci i bitnim razlozima za njezino donošenje. Kao što proizlazi iz štambilja na dopisu, tužitelj je dopis zaprimio u svom sjedištu 23. kolovoza 1994.

Postupak

17 Tužitelj je u tim okolnostima podnio ovu tužbu, koju je tajništvo Prvostupanjskog suda zaprimilo 18. listopada 1994.

18 Pisani dio postupka slijedio je uobičajeni tijek. Odlukom Prvostupanjskog suda od 9. ožujka 1995., nakon što je saslušao očitovanja stranaka, predmet je upućen prvom vijeću u sastavu od troje sudaca. Na temelju izvještaja suca izvjestitelja Prvostupanjski sud (prvo vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka bez određivanja prethodnih mjera izvođenja dokaza. Međutim, odredio je određene mjere upravljanja postupkom. Stranke su na raspravi od 27. rujna 1995. iznijele svoja izlaganja i odgovorile na pitanja Prvostupanjskog suda. Na kraju rasprave predsjednik je proglasio zatvaranje usmenog dijela postupka.

Zahtjevi stranaka

19 Tuženik od Prvostupanjskog suda zahtijeva da:

– poništi Odluku Komisije REM 4/94 od 18. srpnja 1994. upućenu Republici Francuskoj, središnjoj upravi za carine i posredna davanja;

– utvrdi da je zahtjev za povrat upućen putem francuske središnje uprave za carine u načelu osnovan, s time da će navedena uprava provjeriti iznos carine koji se mora vratiti;

– naloži tuženiku snošenje troškova.

20 Komisija od Prvostupanjskog suda zahtjeva da:

– odbije tužbu;

– naloži tužitelju snošenje troškova.

Zahtjev za poništenje odluke

21 Tužitelj je u potporu svom zahtjevu za poništenje naveo tri tužbena razloga, koji se svaki posebno odnose na povredu načela kontradiktornosti, jer nije bio u mogućnosti iznijeti svoje tvrdnje Komisiji, na povredu načela legitimnih očekivanja, jer su pobijanom odlukom povrijeđena njegova očekivanja koja je legitimno imao u pogledu navoda francuske carinske administracije o povratu plaćene carine, i zbog pogrešnog tumačenja pojma „posebna situacija“ u smislu članka 13., jer Komisija očito nije ispitala njegovu stvarnu situaciju u pogledu svih relevantnih mogućnosti. Prvostupanjski sud smatra potrebnim prvo ispitati tužbeni razlog koji se odnosi na povredu načela kontradiktornosti.

Tužbeni razlog povrede načela kontradiktornosti

Navodi stranaka

22 Tužitelj tvrdi da je načelo kontradiktornosti, nužno za poštovanje prava obrane − priznato kao temeljno načelo prava Zajednice − pravilo opće primjene prema

kojem adresati odluka javnih vlasti koje na osjetljiv način utječu na njihove interese moraju biti u mogućnosti učinkovito iznijeti svoje stavove (presude Suda od 23. listopada 1974., Transocean Marine Paint/Komisija, 17/74, Zb., str. 1063., t. 15., i od 9. studenoga 1983., Michelin/Komisija, 322/81, Zb., str. 3461., t. 7.). Načelo kontradiktornosti ne primjenjuje se samo u postupcima koji dovode do sankcija, već također i u postupcima koji mogu imati nepovoljne posljedice za poduzeća, poput postupka u ovom slučaju.

23 Tužitelj navodi kako mu nije bilo omogućeno, ni pred skupinom stručnjaka ni pred službama Komisije, iznijeti svoje argumente. S tim u vezi ističe da je povreda načela kontradiktornosti u ovom slučaju dovela Komisiju do pogreške u analizi i do primjene Uredbe br. 4142/87 na način koji ni po čemu nije odgovarao stvarnoj situaciji. Naime, u spisu koji je proslijedila Komisiji francuska carinska administracija nije objasnila vlastitu ulogu u događajima koji su doveli do zahtjeva za povrat. Stoga tužitelj nije bio u mogućnosti iznijeti bitne argumente u svrhu obrane svoga slučaja pred Komisijom i pred skupinom stručnjaka.

24 Komisija, iako priznajući značaj načela kontradiktornosti, upućuje na sudsku praksu Suda, prema kojoj postupak donošenja odluka o povratu − koji sadrži različite etape, od kojih se neke provode na nacionalnoj razini (poduzeća podnose zahtjeve, carinska administracija preliminarno ispituje zahtjev), a neke na razini Zajednice (upućivanje zahtjeva Komisiji, ispitivanje spisa od strane odbora za carinska oslobađanja, savjetovanje sa skupinom stručnjaka, odluka Komisije, obavješćivanje odnosne države članice) − zainteresiranima pruža sva nužna pravna jamstva (presude od 17. ožujka 1983., Control Data/Komisija, 294/81, Zb., str. 911., od 13. studenoga 1984., Van Gend & Loos/Komisija, 98/83 i 230/83, Zb., str. 3763., i od 6. srpnja 1993., CT Control (Rotterdam) i JCT Benelux/Komisija, C-121/91 i C-122/91, Zb., str. I-3873., točka 48.).

25 Komisija dalje tvrdi da je, u ovom slučaju, postupak protekao pravilno i da je tužitelju bilo omogućeno da iznese argumente pred francuskim vlastima koje su poduprle njegov zahtjev za povrat pred Komisijom i skupinom stručnjaka. Ako francuske vlasti i nisu objasnile ulogu koju su možda imale u tom predmetu, to je vjerojatno stoga što su smatrale da je nije bilo potrebno spominjati, bilo zato što za to nije bilo dokaza bilo zato što to nije imalo utjecaja na ispitivanje osnovanosti zahtjeva. Osim toga, u pogledu spisa koji su proslijedila nacionalna tijela Komisija nije utvrdila potrebnim zahtijevati dodatne podatke koji, u svakom slučaju, ne bi mogli dovesti do drugačije odluke.

26 U odgovoru na pitanje Prvostupanjskog suda koje se odnosi na relevantnost presude Suda od 21. studenoga 1991., Technische Universität München (C-269/90, Zb., str. I-5469.), Komisija smatra da tu sudsku praksu nije moguće primijeniti na ovaj spor. Naime, razlozi zbog kojih su ta dva predmeta upućena Komisiji nisu usporedivi: u predmetu C-269/90 radilo se o podizanju tehničke ocjene zahtjeva za oslobođenje od carine predviđenog za znanstvene uređaje na najprikladniju razinu odlučivanja, s obzirom na to da je nacionalno tijelo ocijenilo

da je Komisija, uz pomoć država članica, bila u boljem položaju od njega za provedbu tehničkih usporedbi i provjeravanje postoje li istovjetni uređaji u cijeloj Zajednici; naprotiv, u ovom slučaju koji se odnosi na povrat carine, podizanje razine nadležnosti ovisilo je o tome kakva je odluka bila donesena i kakve su bile njezine posljedice na vlastite resurse Zajednice, jer Komisija postaje nadležna kada se radi o odluci o mogućem povratu dok država članica zadržava ovlast donošenja odluke kada se radi o odbijanju povrata. Komisija je ponovila da, u svakom slučaju, pojedinosti koje je tužitelj smatrao da ih je naveo u potporu svom zahtjevu ne bi bile dovele do drugačije odluke.

27 Komisija je u odgovoru Prvostupanjskom sudu na pitanje o sustavu posebnih namjena na kraju istaknula da je ishođenje dopuštenja nužna pretpostavka za odobrenje prava na primjenu toga sustava. Razumije se da bi u fazi dopuštenja, a osobito u fazi deklaracije o puštanju u slobodan promet, ovlaštenik morao biti sposoban odrediti robu koja ispunjava pretpostavke za sustav posebne namjene. Za tužitelja bi jedino zakonsko rješenje bilo dakle da se određivanje te robe provede najkasnije u trenutku deklaracije o puštanju u slobodan promet. Jasno je međutim da, ako je tužitelj ocijenio da u trenutku puštanja u slobodan promet nije bilo moguće razdijeliti proizvode s obzirom na civilnu i vojnu uporabu, prethodno ishođenje odobrenja za sustav posebne namjene nije imalo smisla. Komisija iz toga zaključuje da, u svakom slučaju, tužitelj nije mogao, čak i da je želio, ishoditi dopuštenje za korištenje sustava posebne namjene, pa ni shodno tome ostvariti korist od toga.

Ocjena Prvostupanjskog suda

28 Prvo treba zaključiti da je, u skladu s gore opisanim pravnim okvirom, upravni postupak koji je doveo do usvajanja sporne odluke sadržavao različite etape, s jedne strane, na nacionalnoj razini gdje je tužitelj francuskoj administraciji podnio zahtjev za povrat s priloženim dokazima i, s druge strane, na razini Zajednice, gdje je francuska administracija pripremila i proslijedila spis tužitelja Komisiji koja je, prema mišljenju skupine stručnjaka, tužiteljev zahtjev utvrdila neosnovanim.

29 U tom kontekstu Komisija − upućujući na navedene presude Control Data/Komisija, Van Gend & Loos/Komisija te posebno CT Control (Rotterdam) i JCT Benelux/Komisija – tvrdi da je, u ovom slučaju, poštovano pravo tužitelja da bude saslušan s obzirom na to da je sporni postupak omogućio tužitelju da izloži svoje argumente pred francuskim vlastima i da je njegov spis, koji su one proslijedile, bio na raspolaganju i skupini stručnjaka i Komisiji.

30 Prvostupanjski sud u tom pogledu zaključuje da pravo tužitelja da bude saslušan u postupku poput onoga koji je predmet ovog spora treba biti djelotvorno zajamčeno, ponajprije u okviru odnosa između stranke i nacionalne administracije. Naime, Uredba br. 2454/93 propisuje samo kontakt između zainteresirane stranke i administracije, s jedne strane, i između administracije i

Komisije, s druge strane. Iako taj propis ne propisuje neposredan kontakt između službi Komisije i zainteresirane stranke, to ne znači nužno da će Komisiji u svakom slučaju kada bude morala ispitati zahtjev za povrat biti dovoljni samo podaci koje joj je proslijedila nacionalna administracija. U tom pogledu treba podsjetiti da članak 905. stavak 2. Uredbe br. 2454/93 propisuje da Komisija može od odnosne države članice zatražiti dostavu dodatnih podataka. Slijedom toga, valja ispitati je li u ovom slučaju Komisija trebala podnijeti takav zahtjev radi poštovanja tužiteljevog prava na saslušanje, i to pomoću dodatnih obrazloženja koja bi tužitelj najprije pružio francuskoj administraciji, a ona ih onda proslijedila Komisiji.

31 S tim u vezi treba istaknuti da se ovaj predmet, što se tiče činjenica, bitno razlikuje od predmeta navedenih u točkama 24. i 29. gore. Naime, u ovom slučaju tužitelj se poziva na nepotpunost spisa pripremljenog i proslijeđenog od strane nacionalnih vlasti, dok takav prigovor nije istaknut u tri gore navedena predmeta. U predmetu CT Control (Rotterdam) i JCT Benelux/Komisija tužitelji su sami priznali da su svi argumenti koje su mogli istaknuti bili navedeni u njihovom zahtjevu te da nisu postojali novi elementi koje bi mogli ugraditi u svoju argumentaciju (točka 49. presude). U ovom slučaju, naprotiv, tužitelj je izjavio, u odgovoru na mjere upravljanja postupkom koje je odredio Prvostupanjski sud, da nije sudjelovao u pripremanju spisa i da nije imao uvid u spis prije nego što je on bio proslijeđen te ga zapravo nikada nije ni proučio.

32 Osim toga treba navesti da je u navedenoj presudi u predmetu Technische Universität München, koja se odnosi na oslobođenje od carine za uvoz znanstvenog uređaja, Sud istaknuo da, kada se radi o upravnom postupku koji se odnosi na složene tehničke procjene, Komisija raspolaže diskrecijskom ovlašću, uz naglasak na tome da je u odnosu na tu diskrecijsku ovlast poštovanje jamstava koja u upravnim postupcima daje pravni poredak Zajednice od temeljne važnosti te da se među tim jamstvima osobito nalazi pravo stranke da iznese svoj stav (točke 13. i 14.). Budući da relevantni propis Zajednice ne predviđa mogućnost za uvoznika da iznese svoje stajalište pred Komisijom, iako bi njegovi navodi o svojstvima uređaja znanstvene namjene koji se uvoze i o njihovoj planiranoj upotrebi bili vrlo korisni, Sud je ocijenio da pravo na saslušanje u takvom postupku zahtijeva da se zainteresiranoj stranci mora također i u postupku koji se vodi pred Komisijom omogućiti da izrazi svoje mišljenje i da korisno iznese svoje stajalište o relevantnosti činjenica kao i, ako je potrebno, o dokumentima koje institucije Zajednice razmatraju (točke od 23. do 25.).

33 Potrebno je ispitati može li shvaćanje Suda izneseno gore biti relevantno u okviru postupka primjene članka 13. kao što je u ovom slučaju. U tom pogledu Komisija je sigurno opravdano prigovorila da ona nikada ne provodi „složene tehničke ocjene“ kada odlučuje o povratu carine. Prvostupanjski sud međutim smatra da nije samo posebna tehnička narav spisa to što dovodi do prava zainteresirane osobe na saslušanje pred Komisijom, već je to diskrecijska ovlast kojom ona raspolaže s tim u vezi.

34 Međutim, Prvostupanjski sud je utvrdio da Komisija ima, s više gledišta, određeni diskrecijski prostor u primjeni članka 13. koji je Sud okarakterizirao kao „opću odredbu pravičnosti“ (presuda od 15. prosinca 1983. u predmetu Schoellershammer/Komisija, 283/82, Zb., str. 4219., t. 7.). S jedne strane, ova se odredba odnosi na „posebne situacije“, što nužno pretpostavlja da Komisija uzima u obzir i odvaguje među brojnim činjeničnim i pravnim podacima one koji bi mogli biti relevantni za konačnu odluku. S druge strane, Komisija mora provjeriti je li zainteresirana stranka odgovorna ne samo za nemar, nego i za „očiti“ nemar. Konačno, prije donošenja odluke Komisija se mora savjetovati sa skupinom stručnjaka prema članku 907. Uredbe br. 2454/93, što znači da ona može ali ne mora poštovati mišljenje te skupine. U odnosu na sve te čimbenike, Prvostupanjski sud smatra da, u okviru postupka primjene članka 13., Komisija raspolaže diskrecijskom ocjenom koja je najmanje jednaka onoj koju joj je Sud priznao u navedenoj presudi Technische Universität München. Slijedom toga, poštovanje prava na saslušanje mora biti zajamčeno u postupcima povrata carina.

35 Što se ovog slučaja tiče, treba zaključiti da spis koji je proslijeđen Komisiji sadrži dopis koji je 12. srpnja 1993. tužitelj uputio carinskoj upravi, u kojem iznosi probleme s uspostavom carinskog skladišta i spominje „potvrdu“ mogućeg povrata carina plaćenih između 1990. i 1992. Međutim, korespondencija između tužitelja i francuske carinske administracije o tim dvjema temama se ne nalazi u spisu. Stoga je jasno da je Komisija pobijanu odluku donijela na temelju nepotpunog spisa.

36 Potrebno je još dodati da su francuske vlasti u svom spisu predlagale da se odobri povrat, navodeći kako se tužitelju ne može pripisati „nikakav nemar“. Ako je Komisija razmišljala odstupiti od tog stajališta i odbiti zahtjev za povrat iz razloga što bi tužitelj bio odgovoran čak za „očiti nemar“ − pridjev „očiti“ je izričito dodan gore navedenom Uredbom br. 3069/86 od 7. listopada 1986. − bila je dužna omogućiti tužitelju da ga saslušaju francuske vlasti. Naime, takva odluka o stupnju nemara podrazumijeva složenu pravnu ocjenu koja se mogla provesti samo na temelju svih relevantnih činjenica, uključujući odluke i izjave nacionalne administracije u odnosu na tužitelja. Prvostupanjski sud smatra da je u situaciji u kojoj je Komisija teško optužila tužitelja za „očiti nemar“ još potrebnije da nacionalna administracija sasluša tužitelja nego što je to bilo u navedenom predmetu Technische Universität München, u kojem je Sud smatrao da Komisija mora saslušati uvoznika tijekom postupka koji se vodio pred njom čak iako je u pitanju bila samo objektivna tehnička ocjena znanstvenog uređaja.

37 Osim toga, kao što ističe Komisija, okolnost da je francuski član skupine stručnjaka konzultirane prije donošenja pobijane odluke bio protiv povrata nema značaja. Naime, nije utvrđeno, a nije se ni tvrdilo, da je taj član bio u upoznat sa svim okolnostima slučaja.

38 Iz toga proizlazi da je pobijana odluka donesena na temelju upravnog postupka u kojem je došlo do povrede prava tužitelja na saslušanje.

39 Budući da Komisija ističe da čak i da je Prvostupanjski sud uzeo u obzir dodatne podatke koje mu je tužitelj dostavio to ne bi imalo utjecaja na pobijanu odluku, treba podsjetiti da se takva argumentacija, kojom Komisija pokušava negirati značaj gore utvrđenog nedostatka u postupku, ne može prihvatiti. Naime, Prvostupanjski sud ne može preuzeti ulogu nadležnog upravnog tijela niti predvidjeti odluku koju bi to tijelo donijelo u novom upravnom postupku u odnosu na spis koji bi dopunile francuske vlasti i tužitelj. Osim toga, skupina stručnjaka s kojom se Komisija prema članku 907. Uredbe br. 2454/93 morala savjetovati prije donošenja odluke nije se još upoznala s takvim dopunjenim spisom pa se stoga nije mogla očitovati u uvjetima potpunog poznavanja predmeta.

40 Iz svega navedenog proizlazi da je potrebno prihvatiti tužbeni razlog zbog povrede načela kontradiktornosti. Slijedom navedenog, pobijanu odluku treba poništiti bez potrebe da se odlučuje o ostalim tužbenim razlozima koje je naveo tužitelj.

Zahtjev za utvrđivanje zahtjeva za povrat opravdanim

41 Tužitelj je u odgovoru na pitanje koje mu je postavio Prvostupanjski sud izjavio da ustraje u svojim zahtjevima za utvrđenje čak i ako pobijana odluka bude poništena. U tom pogledu tužitelj ističe da se njegov zahtjev ponajprije temelji na legitimnim očekivanjima koja je imao na osnovi izjava francuskih vlasti u odnosu na povrat plaćene carine. Taj pravni temelj, koji izlazi iz okvira uobičajenog postupka prema članku 905. i narednim člancima Uredbe br. 2454/93 potpada samo pod nadležnost Prvostupanjskog suda te mu omogućuje da u odnosu na tužitelja donese neposredno izvršnu odluku što se tiče zahtijevanog povrata.

42 U tom pogledu treba podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi u okviru tužbe za poništenje podnesene prema članku 173. Ugovora o EZ-u sud Zajednice ne može, bez zadiranja u ovlasti upravnog tijela, naložiti instituciji Zajednice poduzimanje mjera za izvršenje presude kojom je odluka poništena (vidjeti, na primjer, rješenje Prvostupanjskog suda od 27. svibnja 1994., J/ Komisija, T-5/94, Zb., str. II-391., t. 17., i presudu Prvostupanjskog suda od 8. studenoga 1990., Barbi/Komisija, T-73/89, Zb., str. II-619., t. 38.). Naime, članak 176. Ugovora o EZ-u, prema kojem institucija čiji je akt proglašen ništavim mora poduzeti mjere za izvršenje te presude, u tom je pogledu ograničavajuća odredba. Potrebno je dodati da, u svakom slučaju, Komisija mora u ovom predmetu ponovno pokrenuti upravni postupak, tako da bi bilo prerano za to da Prvostupanjski sud odluči o tužbenom razlogu zbog povrede načela legitimnih očekivanja.

43 Slijedom navedenog, zahtjev koji se odnosi na utvrđivanje opravdanosti zahtjeva za povrat mora se odbaciti kao nedopušten.

Troškovi

44 Sukladno odredbama članka 87. stavka 2. prvog podstavka Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku snosi troškove, ako je takav zahtjev postavljen. Budući da Komisija nije uspjela u postupku, istoj valja naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenoga,

PRVOSTUPANJSKI SUD (prvo vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. Poništava se Odluka REM 4/94 od 18. srpnja 1994. upućena Republici Francuskoj, središnjoj upravi za carine i posredna davanja.

2. U preostalom dijelu tužba se odbacuje.

3. Nalaže se Komisiji snošenje troškova.

Kirschner Kalogeropoulos Tiili

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 9. studenoga 1995.

Tajnik Predsjednik

H. Jung H. Kirschner